ANY III *Sabadell 17 Mars 1889* NÚM. 83

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de las Tres-Creus, n.° 9
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell . . . . . 2 rals al mes.
Fora . . . . . 8 » trimestre.
Un número sol. . . . . 1 »
Anuncis á preus convencionals.

PROTESTA

llegida y aprobada en la Reunió Pública convocada per lo **Centre Catalá** *de Sant Sadurní de Noya*

Compatricis:

No per l' afany de fer una exhibició, ni per la vanitat de ostentar un nom, es per lo que aixeca la veu lo «Centre Catalá» de Sant Sadurní de Noya: motius poderosos l' obligan y faltaría obertament al objecte per lo cual se fundá y existeix, sino donés lo crit d' alarma en las circunstancias actuals, en que sembla que 'ls elements y 'ls homes hagin fet pacte pera destruhir lo que sols á costa d' anys, sacrificis y constancia, ha pogut crear lo geni de la terra, lo geni catalá.

Devant de la trista realitat y de la situació desesperada que cada día va agravantse, abandonats per complert á las nostras solas y únicas forsas sense ajuda de qui deuría prestárnosla, en los crítichs y actuals moments nos trobém sols y aislats, sense que d' enlloch poguém ovirar una débil esperansa que mitigui nostres sufriments y penas.

Tots sabem l' estat en que 'ns trobém los que havém tingut la desgracia de naixer en terra espanyola: totas las classes socials desde las mes humils á las mes poderosas, sufrim lo malestar á que 'ns han conduhit las baixas passions y la corrupció d' homes ineptes que se han constituhit en nostres gobernants que tranquilament y sense cap

destorb, se reparteixen lo poder de la Nació; tots havém de sufrir las consecuencias á que 'ns han portat los causants de nostres desgracias, los instruments y la personificació del geni de la destrucció y de la ignorancia.

Ab tractats de comers obligan als uns á tancar las fábricas y deixan en la indigencia als que ab l' honrat travall procuravan en lo taller la subsistencia dels tendres fills y amorosas esposas; al sufert agricultor, en lloch de donarli la protecció que necessita, lo deixan abandonat, fentlhi mal vendre ab pérdua y sense retribució, los productes de la terra, que hagut de regar ab gotas de suhor y llágrimas de desesperació, y 'ls pochs guanys del comerciant, no bastan á contentar la codicia dels homes, que 'ls partits de la Espanya centralista l' ajudan en la opressió que 'ls dicta la soberbia y que 'ls incita nostra relativa fortuna.

Víctimas d' aquest desgavell introduhit per los goberns centrals en totas las regions espanyolas, los catalans havém de sufrir los mals que la incapacitat, la enveja, la mala fe y la perfidia enjendran. Resultat de tot aixó, que la miseria ja no sols nos amenassa, sino que sos estragos son de tanta consideració y á tal punt arrivan, que veyém cada día com per anar á buscar un rosegó de pá en terras llunyanas, obligats per la fam, nos abandonan nostres compatricis, nostres convehins, amichs y nostres parents.

Mes no están encara satisfets dels agravis que 'ls catalans havém tingut que sufrir de la regió mes altiva y orgullosa d' Espanya, sino que pera probarnos la mala voluntat que 'ns tenen, los representants de tots los partits espanyols no saben com acontentar l' afany de predomini del poble castellá, qui sembla haver nascut pera crear vassalls y entronisar tiranías, han escullit avuy com instrument de sas alevosas intencions y reprobables designis, á un home sempre fatal á Catalunya, al ex-ministre senyor Alonso Martinez, que faltant obertament á la Lley de bases que en 1888 las Corts aprobaren pera la confecció d'un nou Códich y en las que tácita y expressament s'ordenava que's conservessin los drets y llegislacions forals, se 'n burla ell y 'ls que 'l segueixen de la manera mes inícua de la lley que ells mateixos confeccionaren y destruheixen la llibertat de servirnos de nostras lleys civils, profanant lo que meresqué respecte fins als bárbaros, moros y

romans; y ab la boca predicant progrés y llibertat, se conduheixen com no gosá ferho Felip V, y 'ls reys mes absoluts y déspotas que l' Espanya haja conegut.

Ben be podém asegurar que l' article 15 del nou Códich será la mort dels drets forals y per consegüent també del dret catalá per lo que sempre nos havém regit y al que devém nostra relativa felicitat y grandesa.

La obra del senyor Alonso Martinez nos converteix de mica en mica á tots castellans, que haurém de regirnos per las lleys de Castella per grat ó per forsa, pesi ó no 'ns pesi.

D' aquesta manera s' atenta á nostras llibertats y se 'ns obliga á disposar de nostres bens y de nostras herencias, de la manera que ho tinguin per convenient lo que s' han constituhit en dominadors y senyors nostres.

Serán per virtut de dit Códich considerats castellans y per lo tant haurán de regirse per sas lleys:

Primer. Tots los nascuts fora de Catalunya encara que sos pares sian catalans.

Segon. Tots los catalans que son pare ó mare hagi nascut fora de Catalunya.

Tercer. Tots los catalans que hajan estat avehinats fora de Catalunya allá ahont no hi haja dret foral.

Cuart. Los que sent fills de mare catalana 's casi ab un que no ho sia ó sentho haja estat avehinat durant dos anys allá ahont s' apliqui 'l dret anomenat comú.

Quint. Los nascuts en Catalunya no essentho sos pares ó que essentho hajan estat avehinats durant dos anys fora d' ella.

Sisé. Los fills de pare catalá si no ho es sa mare, ó si be aquesta la lley no li considera per qualsevulga causa.

¡Quants serán los que sens pensarho haurán d' esser castellans de qui endavant y per lo tant quedar sense llibertat de testar, de fer capítuls, etc.! ¡Quants patrimonis en horri y quants plets, enredos y malas voluntats en las familias!

Heus aquí, compatricis, los resultats de las complacencias dels diputats y dels partits; heus aquí 'ls fruyts de nostre espanyolisme; aquestas son las probas d' agrahiment y las recompensas que dona la

Espanya castellana als fills dels que en lo Bruch y Gerona llensavan la sanch contra 'l francés; als que per rentar una ofensa la perdían en terra africana ó als que en l' altra banda dels mars consagravan sas vidas per l' integritat d' aquesta patria, que tan cruel y funesta es als que anyorém la grandesa y benestar que en mes felissos temps nos oferí la nostra, la catalana.

Perdérem nostra llibertat y autonomía y ara havém d' aguantar la dominació dels extranys.

Ja nostras lleys no podém ferlas ni modificarlas á mida de nostres gustos y necessitats, pero per forsa sufrim las que dicta 'l capritxo y la malicia.

Avuy per avuy son ells los que tenen mes forsa; nosaltres no podém fer mes que protestar. Protestém sí, ab tota l' energía de que som capassos de las injusticias passadas, dels agravis presents; pero ab serenitat també esperém l' hora de la reparació que un día ó altre arrivará.

Un senador ha dit contestant al ministre senyor Canalejas que Catalunya no ha sigut may rebelde y Catalunya contestará sempre, que sens haver sigut may rebelde ha estat y será sempre digna.

Sant Sadurní de Noya 10 de Mars de 1889.—*Lo Consell del Centre Catalá.*

La important associació de Barcelona *Lliga de Catalunya*, creyent fer un gran servey al pays, ha enviat y fet pública ab general aplauso la següent

EXPOSICIÓ

Á LAS DIPUTACIONS Y AJUNTAMENTS DE LAS CIUTATS DE CATALUNYA

La «Lliga de Catalunya» acut á V. E. en los moments supréms en que está á punt d' esser lley lo projecte de Códich Civil aprobat ja per lo Senat. En mal hora després de la miseria, la emigració y 'l desorde produhits per los tractats de comers y la desmoralisació pública, vindrá la curia á menjarse las últimas engrunas dels nostres patrimonis, y vindrán los plets fomentats per lo nou Códich á rompre la concordia á dintre de las familias.

No 'l demanava 'l poble; lo pays escarmentat y empobrit ab tanta

lley mal pensada y pitjor guardada, ha demostrat que no vol llensarse á ensaigs d'aquesta mena. La idea preconcebuda de fer un nou Códich es una de tantas cavilositats políticas, consentida mes que aprobada en las relacions acomodaticias dels partits.

Com sino n'hi hagués prou ab la intrusió del Estat en lo sagrat de las familias per medi de odiosas contribucions é impostos de transmisió de bens en las herencias, ara nos portan institucions aquí exóticas, y donat lo geni catalá, perturbadoras, consells de familia y diferencias de drets, de majors edats y tantas altres que tendeixen á aminorar la autoritat paterna, á facilitar imposicions de fills díscols y á concitar odis de rassa, donant drets preferents dintre una mateixa casa als nascuts en terra castellana.

Y no acabarán aquí 'ls mals; sino que á las perturbacions consegüents á tot cambi de llegislació civil, s'hi afegirán los d'una contínua reforma que imposarán las faltas mateixas del nou Códich y l'afany dels partits que turnin en lo poder, puig tots tenen ja diferent criteri en aquesta materia. Aixís Espanya, que ha conegut en poch temps tantas constitucions políticas, lleys provincials, municipals, electorals, etc., no trigará en sufrir també la confusió de Códichs Civils y de sas reformas.

Semblant desgavell no afectará tan sols á la bona armonía en las relacions jurídicas, sino que també trascendirá á la fortuna dels particulars; ja sia ab la inseguretat de la propietat y de tots los drets derivats d' ella, ja sia també ab l' aument que tindrán certs drets fiscals y ab la necessitat de demostrar en molts expedients la procedencia ó naturalesa regional dels contractants, que importa 'l Códich.

Una reclamació dels Ajuntaments y Diputacions catalanas, per la conservació del dret civil d' aquest pays, plenament fundada en la representació que la mateixa lley del seu régimen los hi otorga, podría encara aturar la obra destructora de las nostras institucions civils.

Y aquesta reclamació es la voluntat del pays; ben alt ho digueren las veus de tots los Prelats y Capítols de Catalunya, de nostres mes entesos jurisconsults, dels propietaris y de representants d' altres estaments que en milers de firmas condempnaren per endevant tot lo que fos contra la integritat del dret catalá.

Si encara tot aixó no sigués prou, motivaría la necessitat de la

reclamació 'l procediment que s' ha seguit pera la autorisació del Códich, ja que la lley de Bases en la que 's prometé solemnement la conservació de nostre dret, resulta trencada per sorpresa quan mes confiats vivíam en lo sagrat del pacte convingut.

Aqueixa Corporació, veu ben clara, y mes que nosaltres, en tota sa dura realitat la situació present; y per lo mateix, no sense confiansa acut la «Lliga de Catalunya» á V. E. y á las demés Corporacions populars del Primpcipat, pregántloshi un acte d' energía, una reclamació urgent y patriótica que s' imposi per sa unanimitat y aturi la aprobació del nou Códich en lo que á nostra regió perjudica.

Deu guardi á V. E. molts anys.—Barcelona 11 de Mars de 1889. —Lo President, *Lluis Domenech y Montaner*.—Lo Secretari, *Felip de Hita Morros*.

SECCIÓ POLÍTICA

Lo Gobern dels Estats Units ha consignat en sos pressupostos un crédit de 300.000 duros destinats á la construcció de barcos submarins.

¡Vaja una feyna que s'ha buscat!

Mes val que vingui á comprar los nostres submarins, que'ls hi darém á meytat de preu.

Sobre tot ara que se sab ben bé já son *éxit incomparable*, gracias als Ortegas Munillas madrilenys.

***

Y ben mirat, vetaquí un medi de abatrer lo poder marítim d'Inglaterra recobrant lo Gibraltar pera Espanya.

Se li regalan per bons uns quants submarins com lo de'n Peral...

Y que'ns vinguin á fer la guerra.

Ells ab los barcos mes *temibles*, segons la darrera paraula de la ciencia.

Y nosaltres ab fragatas del modelo de la *Cármen*, tal com avuy se troba.

¡Quina ganga pera Espanya!

Fora aquesta la única manera de completar *la unidad nacional*.

Una prova de que'l moviment regionalista's deixa sentir per tot arréu.

Lo primpcep d'Aramberg acaba de proposar á la Cambra de diputats de Prussia la admissió de la llengua walona en las escolas compresas en lo territori de la antigua abadía de Malmedy.

Y ha defensat sa proposició fent constar que la majoría dels que viuhen en aquell pays es walona y no parla l'alemany encare que formi part del imperi.

Igual nos trobém á Espanya los fills de varias regions.

Y fa pena'l veure com en totas las nacions y en tots los parlaments s'aixecan veus arrancant de cors entussiastas y dignes, defensant las llenguas que viuhen esclavisadas, y sols en Espanya no's troba un sol diputat ó senador que gosi demanar pera Catalunya, (y qui diu Catalunya, diu las demés regions de la Penín-

sula que tenen llengua propia), l'us en las escolas, en los tribunals y per tot, dintre de nostra antiga nació, de nostra llengua.

¡Paciencia!

Altra prova del esperit regionalista que's va estenent per tot.

En la cambra dels diputats del Reichstach austríach, lo professor d'Economía Política de la Universitat de Praga, M. Zuker, ha demanat que l'Emperador d'Austria y Rey d'Hungría se fassi coronar també Rey de Bohemia en consideració als fills d'aquesta regió.

Alegant lo poderós argument de que tal coronació faría un brillant efecte entre'ls Tchecas, sense perjudicar en res á la integritat de la nació unida.

Ja ho veuhen nostres compatricis.

Y poden ferse cárrech de si las nostras aspiracions son caprichos sense solta de quatre caps calents.

O bé pura expressió de las verdaderas corrents modernas que van imposantse en totas las nacions de Europa.

* * *

Peró vegin nostres llegidors l'oportú comentari que á aqueixa noticia hi afegeix nostre estimat colega *La Renaixensa*, ab qui estém completament d'acort:

"Los pobles que están units baix la soberanía de Francisco Joseph nos poden ensenyar de patriotisme: no fa pas gayres anys que la nació húngara se veya com Catalunya privada de parlament en sa capital, y al ser cridats sos fills á las corts de Viena, aquestos se negaren á enviarhi diputats, dihent que ells debian reunir com á casa propia, á lo que sas lleys seculars los hi donava dret, debent l' emperador d' Austria, pera gobernar ab justicia dintre d' Hungría, anar á Buda-Pest á ferse coronar y á jurar las constitucions de la terra.

A Catalunya ¿ahónt son los diputats ó senadors, que demanin als poders centrals que tornin á Catalunya sas corts propias, sos tribunals de justicia y tot lo que á cops de canó li va ser arrebatada per la tiranía? A qui encara 's fa mes que enviar unas quantas personas inofensivas á las Corts perque ab la seva presencia sembli que dongan autorisació als atentats que 's cometen contra Catalunya: se consent que digan que representan á nostre pays en las Corts gent de fora d' ella á qui ningú ha votat, y quals actas en blanch s' han cuydat d' omplir alguns esbirros dels gobernants que son en nostre sigle parodia dels Santa Coloma.

¡No 'n te de fer poch de camí Catalunya avans de semblarse á Hungría! ¡Y aixó que Hungría tenía de fer cara á un imperi poderosíssim y Catalunya tan sols te davant comparantho ab aquell estat, un ninot farsit de palla!

Mes lo camí 's fará y ja hi arribarém: travallemhi aquells que no tinguém mort lo sentiment de patria y no haguém renegat dels sers que 'ns feren naixer en terra catalana: de nostres passats, que donaren hisendas y vidas y tot, menos la honra, per la seva idolatrada Catalunya.„

Més provas encara del amor que'ls pobles oprimits tenen á la seua llibertat.

Aquesta vegada nos referím á Irlanda, que cada dia revela major fermesa de caracter.

Lo sacerdot católich Stephens, ha sigut processat compareixent davant del tribunal de Setterkenny acusat d'haver incitat als terratinents irlandesos á no pagar las contribucions. Ho ha confessat, y s'ha negat á prometre que s'abstindría d'aquí en avant á prosseguir en lo mateix llenguatje y en la mateixa conducta, essent per aquest motiu, condempnat á sis mesos de presó.

¡Quánta gloria'ls hi correspón á eixos mártirs de las llibertats de sa Patria!

¡Tanta com ignominia á sos infames perseguidors!

Ja que avuy tant nos hem detingut ocupantnos del regionalisme fora d'Espanya, acabarém aquestas ratllas ab una noticia consoladora pera'ls defensors de tan nobles ideals.

Tal es la que'ls lliberals inglesos dirigits per Mr. Gladstone cada día's constituheixen en mes acérrims campions de la autonomía d'Irlanda.

Fins á tal punt que en una festa celebrada darrerament á Inglaterra, Lord Roseberry, important personatge del partit irlandés, pronunciá un discurs felicitant al gefe de son partit, Mr. Parnell (allí present), enaltint sa constancia y sa fermesa y donant las gracias als lliberals inglesos pels esforsos que fan á favor de la causa d'Irlanda.

¡Quín será'l día aquell en que Catalunya trobi també un Gladstone prou plé d'abnegació pera defensar sos drets!

Segurament cap allá al any de la picó.

Ab tot y que no hem de ser tant desconfiats mentres existeixi un Romero Robledo ben capás, si no'l tornan á fer ministre, de..... cualsevol cosa.

Fins de tornarse *separatista*.

S'entén, si aixís hagués d'arribar á puesto.

DISCURS *de D. Llorens Marquet, llegit en la Reunió Pública del* **Centre Catalá** *de Sabadell, celebrada lo dia 26 Febrer.*

Senyors:

La missió mes honrosa, mes important y que mes resplandeix de part de tot poder gobernamental; lo que'l eleva á una altura extraordinaria y que la historia no se ha jamay de cansar en recordar ab la mes inefable y mes gran satisfacció, queda concretada com ja sabeu, senyors, en procurar lo major bé posible al major número de gobernats. Y en la bona voluntat del gobernant en enterarse de las necesitats del poble, en aliviarlo en sos apuros y en dispensarli la mes entranyable solicitut paternal, causa de la felicitat y benhestar del gobernat, consisteix lo noble y normal exercisi de aquella trascedental missió.

No de cap manera en gravar desconsideradament á los administrats ab crescuts y progresius impostos, ni en postergar la cuidadosa protecció que se'ls hi deu, consisteix la perfecció y millorament social; ni tampoch en reglamentacions de dret internacionals que destruheixin la activa y laboriosa obra nascuda y floreixent á cópia de incansables treballs intelectuals y físichs; ni y sobre tot, molt menos, en obstruhir las fonts de vida, las de organisació, las característicás de ser y de viurer, ó sigui las que regulan las relacions del indivíduo á indivíduo en la esfera de dret privat, quan semblans fonts son bonas y sábias, y per tant, altament convenients. Quant aixís se procedeix lo exercisi de aquella missió se fá odiós y las reglamentacions que al propi efecte se dictan, per lo maléficas, resultan plagadas de las més grans injusticias.

Donchs bé senyors: la tal interesant missió la veyém avuy empleada de la manera mes desgraciada en nostra pátria ab motiu de la publicació del Códich Civil; y la rahó está en que tal Códich se trova tot saturat de vicis y defectes; que una obra de tan funestas condicions, se tracta, aixís mitx furtivament, de imposárnoslo y anteposarlo á las bonas y sábias disposicions forals que'ns regeixen; en una paraula que las desventatxas del aludit

Códich son tals y tantas las contradiccions que inclou que en algunas materias, fins arriba á resultar del mateix, lo contrari de la unificació que 's proposa, això es; la desunificació.

Senyors: ¿Quínas son las cualitats ó condicions mes indispensables á tota lley de Codificació? Induptablement que sigui útil, justa, clara y reclamada per la opinió general. Si aixís no es, sinó satisfá las necesitats dels perque 's dicta, la obra que 's vol donar á llum se ha de considerar, mes que altre cosa, un monstruós aborto que no pot viure perque no te vida, perque per contas de esser desitjat es aborrit; perque ja may se pot ni se ha de considerar; ja may se pot entendrer ni concebir, tan sols ni com á supost, que los pobles haigin sigut formats en aras de los poders ni de las lleys, sino tot lo contrari, las lleys y los poders se fan y se han de fer per los pobles y en exclusiu interés y benefici de los mateixos.

Y lo Códich senyors, comensa ja per mancarli la condició de esser reclamat per la opinió general de nostre primcipat; y no precisament per esprit de sistema ó de oposició, que no es pas aquest lo que distingeix á los catalans, si no per lo perill que 's tem y se ha temut de la desaparició del vigor legal de nostras forals disposicions.

Y aquest temor era fundat, entre altres cosas, en la falta de claritat en lo mateix Códich, ó siga una de las altres condicions sobreditas que deu reunir tota obra llegislativa, en forma, com mol bé diu lo Sr. Pisa Pajares que 'l pensament se confongui ab la redacció del articulat, y la redacció del articulat ab lo pensament. A ser tan clara la disposició, desapareixería lo motiu de discusió del art. 15 ahont se prevé que los nascuts en territori comú quedan subjectes á lo establert per lo Códich. Be se ha intentat en aquest punt, per surtirse del pas, mil rodeos, interpretacions y combinacions ab altres articles, per tranquilisar del temor de veurens reduits á una progresiva contracció del número de los que constituheixen nostres paysans; pero la qüestió es que encara en la admesa suposició de que aquellas ideas é ilusorias interpretacions fosin aceptables, nos trobaríam sempre en que 'l article 15 es absolut, que ni distingeix ni escepciona, y que per deduhirsen la violenta consecuencia de los seus defensors, es confús y fá nosa mentras no disposi més categóricament en relació de los articles que se suposa nos salvan de la sumisió general del Códich.

No deixa de ser també molt particular lo exámen del repetit Códich en lo relatiu á las utilitats que pot reportarnos en lo cambi de nostres relacions jurídicas. ¿Tal vegada es tan perfecte que no haigi merescut las censuras y la alarma de innumerables y distingits jurisconsults, no tan solsament catalans, si que també de territoris regits per dret comú? ¿tal vegada aquestos mateixos últims, menos interesats que nosaltres en lo tradicionalisme catalá, no han notat que se nos minava cautelosament nostras trincheras, per volarnos á la mes inesperada ocasió las nostres mes fortas torras, lo baluart custodi de la grandesa y enaltiment del Primcipat? En efecte; tot això se ha observat per no catalans que 'ns han donat la veu d'alerta; mes encara los mateixos patrocinadors del Códich se han vist obligats á reconeixer y confesar algunas deficiencias del tal Códich, inclús lo actual Ministre de Gracia y Justicia, al manifestar que no 's trobava lo Códich completament calcat á las sevas tendencias y á las sevas ideas. ¡Ah senyors! de cambis prou se n'hi notan; pero ¿en que se 'ns millora? Si alguna remotíssima ventatja se nos arribés ab éll á concedir, acorralats com se han vist los seus patrocinadors ¿no haurían proclamat á só de mil trompetas los infinits beneficis que disposició tal ó cual, nos conduhía? Donchs bé; contenint com conté graves vicis y defectes, inspirant grans desconfiansas, no podent precisar una disposició, de lo que se 'ns tracta de aplicar, que 'ns millori ¿hont se troba dintre del Códich

la condició de utilitat que indispensablement deu haver de revestir dins del eterns principis de justicia, á favor de las personas per las quals está dictat?

Pero hi há mes encara, Srs.: en lo sentit que se ha redactat lo Códich ab tendencia á rebaxar la major etat se hi trova un vici importantíssim originat per l' article 12 que 'ns fá obligatori, entre altres, lo art. 47 en el qual últim se disposa terminament, sens distinció ni escepció de cap clase per unas ni altres localitat lo següent: que los fills y fillas al arribar á la major etat necesitarán tan sols lo consell del pare ó mare respectivament. Conforme per los regits per dret comú per quan la major etat estará rebaixada á los 23 anys y per consegüent, salvo una petita diferencia de part de las donas que podían casarse á 20 anys, después de transcorreguts los tres mesos entesos, continuarán com fins ara; mes com per lo esmentat art. 12 'ns alcansa la forsa obligatoria del referit art. 47 en que sens distinció de cap clase se despren que fins á la major etat será obligatori lo consentiment aludit, y com per altre part lo relatiu á major etat se deixa á los catalans las disposicions per que venían regintse que la regulan á 25, resulta inevitablement que nostras paysanas y nostres paysans no podrán contraure matrimoni sens lo consentiment del pare ó mare, fins al arribar á 25 anys; ó siga 2 y 5 anys respectivament mes tart los homes y las donas, de lo que fins ara es feya posible en virtut de la lley de discurs patern del 62.

No es la intenció meva Srs. discutí lo dret dels pares envers sos fills en aquest punt, si que tan solsament fé palpable que una disposició que se inclou en lo Códich y que per virtut de la mateixa veníam regintnos, ara se 'ns modifica en lo mateix Códich de aspiracions tan marcadas per la unificació; resultant, ab tot, la inconsecuencia y contradicció de qui resolt lo contrari de lo que 's proposa; aixís es: que lo que en semblant materia estaba unificat, ara ho desunifica.

Una de dos: ó al dictarse l' article que disposa que á la major etat basta lo consell dels pares, se pensá que, per los efectes de consentiment y consell, lo fill de Catalunya deuría interpretar l' art. 47 com si lo propi catalá fos castellá ó de territori comú, en qual cás, per no aclararse ni desllindarse bé las cosas, lo Códich oferiría una deficencia estremada de redacció, y se daban lloch á mil qüestions y duptes; ó bé en realitat, y com he dit antes, no existía en lo llegislador ó formadors del Códich, l' ánimo de que se habría d' interpretar en lo referit modo, en qual 2.on cas, á pesar de 'ls móvils d' unificació del Códich, ha resolt, per lo prescrit en lo mateix, la desunificació en asumpto qu' estaba unificat completament. ¿En aixó consisteix la unificació de diversitats de dret? ¿En pretendrer l' unificació de lo qu' es per ara inunificable, y desunificar lo que estaba prescrit ab reglas iguals per tot arreu, consisteix lo equitatiu y just móvil d' unificació?

De cap de las maneras Srs.; lo que si sembla tan solsament, es que 'l Códich sens inspirarse en cap móvil equitatiu, sigui exprofesament format ab esprit de mareijarnos y contrariarnos. ¿Fins y á cuant ha de durar aixó, Srs.? ¡Com si no 'n estesim prou cansats de 'ls mals y perjudicis que per los seus desacerts sufrim! per que desacert é injusticia la mes gran es, volguernos capritxosament imposar lleys estranyas, á qual estrem, com brillanment, fá pochs días, sostenía lo Sr. Maluquer en lo Senat, ni sisquera han arribat los alemanys en las provincias d' Alsacia y Lorena conquistadas en una de las mes sangrentas guerras; pro ni necesitat hi ha de atenirnos en períodos moderns en los que tot respira humanitarisme; remontemnos, ó fixém la vista en temps antichs, en los que dominaba per tot, la venjansa, lo servilisme, la devastació; per exemple en la destrucció del grandiós Imperi romá y, á pesar del carácter dur de aquells temps ¿no 's respectaren tal vegada, per los vencedors, las reglas jurídicas de los vensuts, condensadas en lo famós Bre-

viari de Aniano? En efecte; ab la victoria no arriba lo cinisme de venjansa á imposar sas lleys á los vensuts, si que tan por eixos com per los victoriosos continuaren inalterables sas genuinas y especials llegislacions.

Donchs lo que no se ha arribat á intentar en épocas modernas en contra de provincias conquistadas; lo que tampoch sucsehí en aquells cruels temps en que la civilisació no irradiaba, com ara, sobre las nacionalitats modernas, se presenta de repent, no en nació devastada per altre, no dintre una nació contra provincias rebeldes, revolucionarias y descuidadas de la civilisació y progrés en lo mes bon sentit de la paraula, si no ¡maravellarse Srs.! dintre Espanya y contra nostra Catalunya, regió que, no som pas nosaltres los que estém cridats á dir qui es: que ben clar ho diu tot lo mon, que, pam á pam te recorregut, ja en armas per salvá á tota Espanya cuan necesari ha sigut, ja en temps de pau, trocant las armas per las arts, las ciencias, las industrias, y per los actes mes heróichs de caritat y beneficencia.

Pero ¿que férhi Srs.? Fins ara s'entretenían en arrancar las brancas del florit arbre catalá, donant algun qu'altre destralada á la soca; mes avuy ja no's contentan ab aixó, si no que volen arrencar las arrels y tot, perque jamay mes torni á rebrotar.

Veus aquí, donchs, Srs. l'objecte de aquesta solemne congregació; lo Centre Catalá, ab sos ideals rectes que'l guian á la defensa de'ls interessos catalans, no podía deixar passar, sense protesta, tan incalificat atentat en contra Catalunya; per aixó ha acudit al vostre valiós y reconegut mérit, al vostre entusiaste patriotisme, perque l'alentesiu y ajudesiu en l'apurat conflicte actual; rebeu, donchs entretant, del Centre Catalá, per lo meu humil conducte, tots vosaltres, cooperadors directes é indirectes, y concurrents tots, perque ab vostre concurrrencia practiqueu ja un acte de fiel patriotisme y feu molt més eficás la formal protesta d'eix acte, lo mes afectuós agrahiment. Que Deu fassi que'l Códich publicat, no arribi á promulgarse. ¡Tant de bó fos aixís!

He dit.

A MA PATRIA

A mon bon amich En Lluis X. de Ricart

Un jorn va conjurars' la tiranía
contra la hermosa terra del Mitjdía
que ab la nostra agermanan los Pirineus gegants.
Jornada fou sagnanta, pahorosa,
y s'endolá la vila de Tolosa
plorant des d'allavoras la mort dels dos germans.

—

Quan vents estranys los vells casals somouhen,
tristas veus part d'assí y part d'allá s'ouhen
y'ls ossos s'estremeixen de Simó de Montfort.
Dels dos germans la fossa resta oberta...
Avant, pátria del cor, avant, desperta:
Aragó viu encara, Provénsa no ha pas mort.

S. FARNÉS.

NOVAS

Cridém la atenció als nostres llegidors pera que s' enterin del anunci del Banch de Sabadell que publiquém en altre lloch d' aquest número. Lo considerém de gran importancia.

Continúa fentse imponent la general protesta contra 'l Códich Civil.

Lo diumenge passat se formulá á Sant Sadurní de Noya en una numerosísima *Reunió Pública* convocada pel benemérit *Centre Catalá* d' aquella població.

Realment fou una manifestació capás d' impresionar al mes indiferent catalá. Brillants discursos del President del *Centre* don Joan Vivé y dels influyents socis don Rafel Mir y don Joseph Parededa, fogosas adhessions de totas las entitats catalanistas, assistencia al acte de tot lo bo y mellor de la vila y dels pobles vehins, y cooperació adicta de totas las societats de Sant Sadurní y de son important periódich catalá *La Comarca del Noya.*

Ya no 's pot demanar mes. L' entussiasme fou indescriptible. Aplausos nutridíssims, calurosas felicitacions, aclamacions y viscas delirants eixits del cor y provocats per la ira de veurer constantment bofetejada á la pobra patria nostra, tant amatent sempre al treball que sols ha de servir pera engreixar als eterns enemichs de sa llibertat y de sa riquesa.

En una paraula, l' acte de Sant Sadurní fou trascendentalíssim, donchs en ell hi prengué part tota la comarca; y fins á tal punt la *protesta* de son *Centre Catalá* representa la fidelíssima veu anguniosa del pays, que en una carta particular dels mateixos organisadors de sa Reunió Pública, se 'ns assegura que *ha superat á sos esforsos, puig no 's pot explicar la efervescencia moguda en la rodalia de Sant Sadurní contra 'l Códich Civil á no ser suposant un fondo y pur esperit de catalanisme existent en l' ánima de tots sos convehins.*

Inútil es dir que á tan patriótica manifestació s' hi han adherit decididament lo *Centre Catalá* de Sabadell y LO CATALANISTA, tan amants d' eixos actes en que 's deixa sentir poderosa y sense falsificacions la genuina opinió del poble catalá.

Moltíssim sentim no poder publicar la resenya detallada que de la tal *Reunió* teníam ja escrita, pero á tan dolorós recurs nos hi obliga la inevitable acumulació de original que la conveniencia y la oportuuitat fan imprescindibles en nostras modestas planas. Aixís com aixís, l' esperit de la manifestació quedará ja en la conciencia dels nostres llegidors, fentse cárrech de la enérgica *Protesta* que publiquém en lloch preferent.

De totas maneras, consti que l' acte ha tingut ressonancia inmensa, per lo qual nos devém felicitar los que lluytém sens treva plens d' esperansa per la regeneració de la Patria Catalana y la reivindicació de sos justíssims drets y sagradas llibertats.

Está preparantse activament la celebració del *meeting* que deu celebrar á Barcelona la *Lliga de Catalunya* contra 'l Códich Civil.

Per las autorisadas noticias que tenim d' aquest acte, podém assegurar que revestirá excepcional importancia baix tots sos aspectes, donchs en ell hi pendrán part directa las principals corporacions d' aquella ciutat que representan las forsas vivas del pays.

Es probable que 's celebri lo mes tart lo diumenge vinent.

Prometém assistirhi.

Aquest diumenge ó un día de la setmana entrant també 's deurá celebrar una *Reunió Pública* en la ciutat de Vich contra 'l Códich Civil.

Ha comensat ja en lo Congrés la discusió del Códich Civil que tant perjudica á Catalunya.

A veure si ab tal motiu sentirém la veu del diputat per aquest districte, senyor Maluquer y Viladot, á qui se li presenta ara una brillant ocasió pera demostrar son amor á la terra catalana.

Está anunciada pera 'l diumenge vinent ab gran solemnitat en la vehina capital l' acte de entrega al popular dramaturg don Frederich Soler de la medalla d' or que s' ha costejat en suscripció pública ab motiu del premi que li fou concedit á sa producció *Batalla de Reynas* per la Academia de la Llengua Castellana.

La "Associació Catalanista d' Excursions Científicas„ está redactant una enérgica protesta contra 'l projecte de Códich Civil, obra funesta del senyor Alonso Martinez que porta la misió de perturbar la pau entre las familias de Catalunya.

L' Ajuntament de la vehina població de Sant Esteve de Castellar interpretant los desitjos de sos compatricis ha acordat tributar una demostració de reconeixement y gratitut envers la digna familia Tolrá que ha honrat á dita població ab un monument de tanta válua com es la hermosíssima Iglesia que está terminantse. Al efecte excita á tots sos compatricis pera que contribueixin á mida de sas forsas al pago del deute que tenen tots contret envers la patriótica familia catalana avans citada.

Segons nostras noticias consisteix lo recort que pensan tributarli, en una rica lápida conmemorativa, en la qual anirá grabada una expressiva y merescuda dedicatoria als senyors de Tolrá que tant han fet per la població vehina.

Per mes que tenim entés que no falta qui procura que la sentida dedicatoria siga escrita en nostra hermosa llengua, nosaltres no podém menos que excitar al digne Ajuntament de Castellar pera que aixís ho fassi, puig no fora just que 'l recort tributat per catalans, fills del poble menys polítich de Catalunya, envers una de las mes dignas familias de nostra terra, se redactés ab llengua forastera, com si la nostra no tingués dignes frasses d' agrahiment y cortesía pera los que tant ho mereixen.

Aixís ho esperém dels dignes individuos que componen l' Ajuntament de Sant Esteve de Castellar, qual patriotisme es conegut de sobras, y que be prou compendrán que la millor manera de dirigirse á una de las familias que ha dat mes renom á Catalunya no es altre que la de parlarli en sa propia llengua.

Ha sortit *El año pasado* del reputat escriptor don Joseph Ixart. Lo llibre actual que té unas 400 planas y que es lo quint de la colecció que veu la llum anyalment conté una crítica detallada y feta ab la soltura y elevació de miras que distingeix á son autor, de tot lo mes important ocorregut á Barcelona en l' any 1888.

Recomaném á nostres compatricis aquesta noticia que hém llegit ja en varis periódichs:

"Una important casa de Barcelona ha rebut l' encárrech de fer confeccionar 25,000 metros de panyo pera l' exército del Perú. Aquesta gran partida de género s' está elaborant en la ciutat de Tarrassa per un de sos mes coneguts fabricants.

Celebrém moltíssim poder donar aquesta noticia que proba lo crédit que 'ls productes catalans van cobrant per tot arreu, y ho celebrém tant mes, en quant es un pas mes pera fer innecessari lo tant bescantat mercat d' Espanya pera la industria de Catalunya. Tant y tant negan la protecció á la industria tots los goberns, que 'ls fabricants van conquistant fora de casa los mercats que en la Península no troban. Lo dia que 'l comers d' exportació sia ben determinat, potser no donguin los goberns de Madrit tants afronts á Catalunya, perque darrera d' ells pot venir lo que avuy no temen encara.„

Ha mort en Madrit lo reputat escriptor viscahí, don Antoni de Trueba. Se distingía mes que per la mágia de son estil, que havia fet populars per tot arreu sas obras literarias de profitosa lectura, per son entranyable amor á las cosas y tradicions particulars de sa pátria, de Viscaya, evident y palpitant en cada una de las planas de sas numerosas obras.

Deplorém aquesta sensible pérdua de nostres germans de Euskaria.

Los advocats de Mataró se reuniren diumenge pera tractar del nou Códich Civil y acordaren redactar una protesta contra aquést, y dirigir á las Corts una enérgica exposició á fí de que rebutjin aquella draconiana lley.

Fa pochs días s' ha estrenat á Sant Sebastián una ópera bascongada que s' anomena *Iparraguirre.*

Es alusiva á las tradicions patrióticas de la noble regió éuskara, terminant ab l' himne *Guernika—Ko—arbora.*

Ha sigut acullida ab un éxit ruidós, essent cridat son autor, senyor Guimón, á la escena infinitat de vegadas en mitj de frenétichs aplaudiments d' un públich entussiasmat.

Molt nos plau aquesta nova mostra del renaixement bascongat.

La Associació de propietaris de fincas urbanas de Barcelona y Ensanxe, está redactant una Exposició oposantse á la aprobació de Códich Civil, per lo perjudicial que té d' esser á Catalunya lo plantejament.

S'ha encarregat de la direcció de nostre estimat colega *El Criterio Sabadellés,* lo jove y aplaudit escriptor catalanista, nostre apreciable amich, don Joseph Got y Anguera.

De la ilustració y 'l patriotisme del senyor Got, no podém menos de esperar que sa influencia en *El Criterio* 's deixará sentir en senyalat benefici dels ideals regionalistas.

Los estudiants de Buda-pest, capital de Hungría, están organisant una manifestació pública que recorrerá 'ls carrers d' aquella ciutat lo dia 15 del present mes, aniversari de la revolució de 1848 que tan gloriosa va ser pera la autonomía d' aquella simpática y noble nació, un temps tant mal manada com ho está avuy Catalunya.

¿Quan nos tocará als catalans celebrar un tan gloriós aniversari?

Lo dilluns, dia 4 del corrent, va celebrarse á Vich una numerosa reunió pera tractar de posar en práctica los medis que s' creguessin mes convenients pera evitar que sia lley lo tiránich article 15 del projecte de Códich. Explicat per lo senyor Verdaguer (don Narcís) l' objecte de la reunió, fou unánimement y ab gran entussiasme aprobada la seva proposició de celebrar una reunió pública en lo teatro d' aquella ciutat, pera protestar del sobre dit article.

A fi d' organisarla, se nombrá una comissió molt numerosa constituhida per las personas següent: President del circul Literari, idem de la Joventut Católica, idem del Cassino Vicense, idem del Cassino Mercantil, idem del Centre Tradicionalista; director de *La Veu del Montserrat,* idem de *El Norte Catalán,* idem de *La Plana de Vich,* idem de *La Cruz sobre el corazón,* don Joseph Font y Manxarell, abvocat; don Mariano Fábregas, abvocat; don Joaquim d' Abadal, don Joseph Molins y don Pau Espona.

S'han celebrat ja part de las provas del submarí Peral, y no 'ns volém detenir á detallar ni comentar son éxit duptós que prou tothóm deu conèixer sobradament á horas d'ara.

Si 'n Monturiol ho hagués fet tan malament!

Sembla que lo que havía de ser un barco submarí, avuy per avuy encara no arriba á caminar flotant.

Quina galleda d' aygua gelada pels andalusos y castellans que consideravan á 'n Peral la primera reputació del sigle XIX.

Pero, esperém, que d' aqui á algún temps vindrán las probas definitivas.....

O no 'n sentirém á dir res més.

Segons noticias la germandat de fustés d' aquesta ciutat en la festivitat de Sant Joseph obsequiará á son patró ab solemne ofici á tota orquesta en la Parroquia de Sant Félix fent lo panegírich del Sant lo Rv. Dr. Carrarach, qui segons tenim entés predicará en nostra hermosa llengua venint aixís á aumentar lo número de 'ls predicadors que trencant una funesta rutina honran á sa estimada patria usant la llengua qu' ens es propia.

Havém rebut, esmeradament imprés en los tallers de la Renaixensa, la novela, deguda á la privilegiada ploma del escriptor catalá D. Carles Bosch de la Trinxería, *L' hereu Noradell,* de la qual no 'n direm res avuy, pera ferho com s' ho mereix en un dels próxims números.

Agrahím al autor la deferencia de que hem sigut objecte.

Avuy se posará en escena en lo Teatro del Ateneo Sabadellés, la comedia en dos actes *La malvesía de Sitjes, Un cop de telas* y la divertida pessa en un acte *Indicis.*

Segons tenim entés dintre pochs días tindrá lloch la vetllada-aniversari de la fundació del *Centre Catalá* de Sabadell, puig que al efecte se están fent los travalls necessaris á fi de que revesteixi com de costum, verdadera importancia.

Entre 'ls ilustres forasters que 'ns honrarán ab sa visita hi figurarán los mes genials de nostre renaixement literari y social.

En lo próxim número donarém mes detalls.

ANUNCI OFICIAL

BANCH DE SABADELL

Manifestada á aquest Banch per varis conductes, la opinió de que ha de ser de gran importancia sostenir los interessos al tipo de 3 °/₀ pera las imposicions que no excedeixin de 2500 ptas. al obgecte de facilitar l'estalvi y proporcionar d'aytal manera á las classes menos acomodadas, una manera fácil de colocació de sas economías, la Junta de gobern en sessió d'avuy, modificant l'acort prés en la de 29 Janer prop-passat, ha resolt que s'aboni l'esmentat tipo de interés á las imposicions que no excedeixin de la dita quantitat y solament 'l 1 °/₀ á las de major suma, entenentse unas y altres per lo plasso mínim de quatre mesos y que de las primeras no podrá ferse mes que una en un mateix nom ó en altres dels fills del imponent no emancipats.

Lo que se anuncia pera coneixement del públich.

Sabadell 8 de Mars de 1889.—L'Administrador, *P. Lloch y Font.*

SECCIÓ DE ANUNCIS

L' HERÉU NORADELL

ESTUDIS DE FAMILIA CATALANA

PER

CÁRLES BOSCH DE LA TRINXERÍA

Aquesta novela forma uu volum en octau de 270 planas.

PREU: 3 PESSETAS

Se ven á Barcelona en las principals llibrerías y en aquesta ciutat pot demanarse en lo taller de imprempta y enquadernacions de Joan Comas, Capmany, 18.

ANTONI RAVENTÓS

SERRALLER

Especialitat en cadenas pera rodas de engranatge de totas midas

PREUS MÓDICHS

BARCELONA.—Olm, número 27.—BARCELONA

Imprempta y Encuadernacions de Joan Comas, Capmany 18, Teléfono n.º 46.—SABADELL